

Plaatsnamen te Knokke.

De Koolschaarde.

HIERBOVEN bl. 224 wordt door B.D.L. medegedeeld dat de *Koolschaarde*, een kreek of inham in 't voormalige Knoksche schorrenland, haar naam kreeg naar de stranding van een koolschip.

Deze mededeeling verschaft ons eindelijk de oplossing van een vraagstuk, dat wij reeds vroeger alhier gesteld hebben⁽¹⁾. 't Ging er over den *Koolschaart*: zoo werd de naam ons medegedeeld door een oud vrouwtje van den Oosthoek te Knokke - 't moet eigenlijk *Koolschaarde* zijn. Naar 't zeggen van 't volk strandden er daar vroeger schepen en zou er daar zelfs een haventje voor schuiten geweest zijn.

Een landbouwer van den Oosthoek wijst ons de ligging van de Koolschaarde aan ten Noorden van den Zoutedijk. Zij was dus eene van de verschillende krekten in de schorren ten Noorden van Zoutedijk en Zeedijk (dijk van den nieuwen Hazegraspolder).

Honderdvijftig jaar geleden, toen de nieuwe Hazegraspolder nog niet uitgepolderd was⁽²⁾, hadden wij te Knokke de volgende schorren:

westelijk de *Zouteschorre*, thans ten deele de Zoutepolder (ingedijkt in 1786);
de *Hazegrasschorre*, thans den nieuwen Hazegraspolder; daartusschen ten Noorden van den Zeedijk de *Paardemarktschorre*, thans genoemd 't *Groot Schorre* of 't *Koeischorre*; de *Zwijnschorren* en *Zwijnslikken* langs het Zwijn.

De Koolschaarde moet eene der verschillende Paardemarktkrekten, dwz. krekten die in de Paardemarkt(schorre) liepen, geweest zijn.

De kreek langs den Zeedijk wordt op een kaart van

(1) Biekorf 1929, blz. 177.

(2) Deze inpoldering' geschiedde in 1784.

't Hazegras uit 1784⁽¹⁾ genaamd: 'creque du marché au chevaux'. De Paardemarkt, waarschijnlijk voormalige zandbank, mag niet verward worden met den zandbank van denzelfden naam in de zee vlak vóór 't Zwijn, op korten afstand van de kust.

J. Drubbele teekent op zijn kaart van 1839⁽²⁾ drie breede krekten die recht in de *Kleine Vlakte* (Paardemarktschorre) loopen. 't Is de westelijkste van deze drie krekten die de Koolschaarde moet geweest zijn⁽³⁾.

Het koolschip, waaraan de Koolschaarde haar naam dankt, is volgens den volksmond een honderd jaar geleden in de kreek vastgelopen. 't Is de Engelsche schoener Charlotte, die geladen met kolen den 30 November van 't jaar 1833 op deze plaats strandde. Hij kwam van Sunderland en stevende naar Esther (Eng.)⁽⁴⁾.

Volgens Verdam⁽⁵⁾ is het Middelned. *schaerde* (scheerde, scharde, schaert, schard) een breuk of opening in een voorwerp, ontstaan door houwen of snijden, en in afgeleiden zin een bres, opening. Een scharde is dus een bres, die door de zee dóór de duinen geslagen is, een opening, een geul.

Het Sloe.

Verschillende kaarten der 17^e eeuw⁽⁶⁾ noemen een breeden inham in de Zwijnschorren ten Noorden van den Paulusdijk (dateert van 1627) *het Sloe, de Sloe*. Een sloe is een geul. Het zuidelijk gedeelte van het nauw tusschen Walcheren en Zuid-Beveland heet eveneens *het Sloe*.

- (1) Plan du terrain dit le hasegars au village de Cuocke. 1784. Staatsarchief Brugge n° 114.
- (2) Beschrijving der Vereenigde Wateringen van Eyensluys en Groot-Reygarsvliet. J. Drubbele 1839.
- (3) In de toponymische monographie van Knokke, die in bewerking is, zal de ligging van deze krekten nauwkeurig worden opgegeven.
- (4) J. Opeddrinck. Knoeke: Histoire et Souvenirs, p. 179.
- (5) J. Verdam. Middelned. Handwdb. blz. 545.
- (6) a - Sanderus. Flandria Illustrata. I blz. 280 (1641).
b - Flandriae Comitatus Pars septentrionalis per Nicol. Visscher. Begin 17^e eeuw. Private verzameling te Sluis.
c - Kaerte van Sluys, het Zwin, ende de Schansen aen weder syden. Claes Jansz. Visscher 1627. Gemeentearchief Sluis.

Volgens Verdam⁽¹⁾ is het Middelned. sloede, sloe een goot. Misschien is dit woord verwant met slodderen = slap zijn, flodderen. Een sloe zou alsdan een plaats zijn waar het water slap, kalm is en aldus dezelfde betekenis hebben als het Middelned. *slake*, dwz. een kalme wateroppervlakte, een rustige inham. Dit *slake* is verwant met slaken, dat betekent slap of los maken, bedaren (verwant met slecht). Een *slake* wordt er te Knokke vermeld in 1487: ...een bollebaken dat stond ten hazegarze voor *tslake*⁽²⁾.

Is dit *slake* hetzelfde als het sloe? Wij en kunnen 't niet achterhalen.

JOZEF DE LANGHE.

Mengelmaren

Schoolgebed.

In een stuk schoolschrijfboek van omstreeks 1750, berustend in Rijksarchief Brugge, Triage de Liasse, n° 58, vonden we 't volgend schoolgebed:

Ave Maria,
Moeder des Heeren,
Bidt aen uwen lieven Sone
Dat ick wel magh leeren.
Amen.

Het schrijfboek komt wel van een Westvlaming, maar bij ons was meer bekend, en 't klinkt ook beter, wat in het welbekende en veel verspreide schoolboek, *Het Dobbelt Kabinet der Christelyke Wysheyd* staat:

Kruysken, kruysken goed begin,
Den heyligen Geest in mynen zin:
Dat ik wel mag leeren,
Dat bid ik onze lieven Heere,
Dat ik wel mag onthouwen,
Dat bid ik onze lieve Vrouwe.

Zie daarover *Gedichten, Gezangen en Gebeden*, II, blz. 57-58, in de jubileuinitg. van Gezelle's werken. Dit laatste gebed, eenigszins gewijzigd en opgeteekend te Ruisselede, staat opgegeven in *Biekorf*, 1895, blz. 384.

P.A.

(1) Verdam, a.w. blz. 548.

(2) K. de Flou. Woord, der Toponymie XIV, 837.